

és egymásközti harca, mely utóbbinak vitapontjait a mai rend falusi kinövésait érintő szekta-bírálat szolgáltatta. Jelentős gátat képeznek a szekták terjedése ellenében a tekintélyes politikai sullyal rendelkező egyházak is. Mindezekhez az ellenállásokhoz járul, hogy ujabban a falu passzivitása is mindinkább enged s a falu aktivizálódásával párhuzamosan a szekták jelentősége csökken. Végül nem kis mértékben akadály a szekták elterjedésének a szekta-tanok vélemény- és megoldás-beli elégtelensége a mindennapi és tényleges kérdésekkel szemben, amelyekre egyáltalán nem tudnak feleletet adni.

A vallási-szekta bár korántsem szükségszerű megnyilvánulása a mai társadalmi valóságnak, s bár létezése lényegtelen mozzanat a mai társadalmi válságban, mégis — zavarosságaiban! — jellemző tünete a mai társadalmi válság falusi szakaszának. Amilyen mértékben tisztázódik ez a válság — jobbra vagy balra — a falu aktiv bekapcsolásával a társadalom életmozgásába, olyan mértékben csökken a szekták hatáslehetősége és terjeszkedő képessége. S bár igaza volt Ady Endrének, amikor azt írta, hogy „sehol a szektáknak, tehát a lelkek forradalmának bujább talaja Erdélynél nem volt“ (Huszadik Század, 1912 december) mégis jelenleg az általános társadalmi válság akadály a további szektárius mozgalmaknak. Az imperialista-fasiszta szakasz élethelehetőséget adott ugyan a szektáknak, de épp napjainkban, amikor a további szektárius mozgalom nem alkalmas tervei keresztülvitelére, igyekezik eltüntetni a szektákat a falvakról. A szekták pusztulása nem csupán a progresszív, hanem a regresszív erőknél is következménye. A szekták tragédiája ez. Mindakettőt képviselni akarta s most mindakettő ellene fordult.

S Z O M B A T

Írta: VERES PÉTER (Balmazújváros)

Ezek a júniusi hajnalokon olyan valószínűtlenül korán virrad, de mire a derengő hajnal átvilágítaná a ragadós szemhéjjakat, a csordások dudálása átrecseg a rossz ablakokon és felzavarja az alvókat.

Erzsi néném is ijedten ugrik fel:

— Hú, az ég roggyik rá, most itthon marad a tehén — és papucsot ránt, s csakugy egy alsóban szalad az ólba fejni.

A tehén bokáig áll a trágyában, a jászol üres és az ajtót lesi. Előbb már enni kell adni, mert nem áll meg, míg feji. Sebtyben hoz egy kis szénát, elébe löki, félrekaparja a trágyát és hozzáfog a főtgyet mosni.

A tőgyről csurog a trágyalé, a víz egy pillanatot alatt vörösbarna lesz tőle. Másik vizet kellene hozni, de a kut odább van s idő nincs. Megtörli a kötőjével a csecseket és fej. A rocska szélén barna csíkok futnak le a trágyaleves viziől és a tejhabban barna foltok mutatkoznak a lecsepegő trágyalétől.

Még fej, de már az ucca végén cserget a kondás. Erzsi néni már izgatott, a disznó még nem evett, már nem is tudja kicsepegtetni a tejet, pedig a hátulja adná a tejfölt, kilöki a széket és szalad a moslékért. A tejet a ház előtt leteszi. A macskák kétlábbal felállnak a sajtar szélére és isszák a tejet. Tudják, hogy nem szabad, de viszont azt is tudják, hogy a gazdasszonynak sok a dolga. — Sicc tel! — kiabál rájuk — a fene egye ki a béleteket — és hozzájuk vágna valamit, de

hiába kapkod, nem talál semmit. A moslék kavarófát meg nem meri megkockáztatni, mert majd a sajtárt érné.

Kiborítja a moslékot a vályuba, a nagy sietség miatt jó esomé mellé ömlik (ha ezt Jánosbátyám látná!) és kiereszti a disznót.

Szalad a tejhez, útközben felkap egy csutkaszárat, azt vágja a macskákhoz, de nem éri őket. Beszaladnak a kertbe, fel az eperfára, onnan pislognak vissza, szájukat nyalva, miközben a bajuszuk mozog. A reggeli el van intézve, rendes uton itt úgysem kapnak tejet, mint az uraknál vagy a nagygazdáknál, megennék itt a gyerekek, meg eladnák, ha mégannyi volna is.

A kondás már az uccaajtóban eszerget, nem vár tovább, a disznónak menni kell.

De a vályuban még van s az öreg koca nem akarja otthagyni. Ostor után kap, de nincs kéznél, elhányták a gyerekek. A gádorba a seprő, azt kapja fel és avval üti a disznót. De a disznó nem akarja otthagyni a vályut, dühében egy nagyot üt rá, hogy a seprő nyele eltörök.

Végül kimegy. A kondás az uccaajtóban várja s ahogy kilép a farára huz a hasikarikással. Visítva csavargatja a farkát és szalad a többi után.

Már jön csorda is, bögnek a tehenek, megyen, hogy azt is kiereszse.

Míg evvel bajlódik, a tyukok meglepik a vályut és eszegetik a moslékot, amit pedig a malacoknak szánt. De a kutya is előkerül a szín alól, a fogát vicsorítja a tyukokra és elzavarja őket. Mire Erzsé néni visszatér, ki van nyalva a vályu.

— Hogy a nyavalya törjön ki — támad a kutyára, és hozzávágja a törött seprőnyelet. Jól találta, a lábát érte és favéglve biceg a szín alá. Ott leül, keservesen néz visszafelé és a lábát nyalja. Mindegy, az a fő, vetett a hasába valamit. Itt ugyan várhat esontra, még a kenyérhajat is a disznónak adják. Rendes kutya megé, a maga kosztján, gondolja Erzsé néném és nem igen ad neki.

A malacok visitanak, már ahhoz kellene látni, de előbb a tejet kellene leszűrnie. Mindjárt jön Schmidtné, a cipész felesége és szégyelne ha meglátná, hogy milyen piszkos a sajtár.

Már nyúlik is a kisajtó. Sebtiben kitérli a kötőjével a rocska szélét és egy mozdulattal meglibbenti a tejet, hogy a trágyaléfoltok elvegyüljenek.

A suszterné nem igen látott meg semmit, ellenben kitapasztalhatóan kerülő utakon eljut a beszédben oda, hogy a Soltészék Mariskája csakugyan állapotos, egész jól látszik rajta, a csipője dagad és a hasa domborodik, azért ereszti le mindig a nagykendőt, mint a sált szokták és azért jár még most is télikabátba, ha valahova megy. De ő látta tegnap, hogy a cipőjét hazavitte, hogy hogy áll a teste... Egy alsóban volt... de hiszen már nem is soká viszi...

Erről elbeszél egy félóráig. Erzsé néni szívesen de idegesen hallgatja. — Jól van az, egye meg a fene azt a gögös Soltésztnét, hogy ugatott, amikor Sárink megesett, hogy ilyen az egész familia... Lám most az ő lánya is!...

De a hat kis malac az ólban szakadatlanul visít és egy kis buglyas lány egyingben — az ing piszkos, földszínű s elől huygos is — a háta megett rimánkodik és a szoknyáját rángatja:

— Anyám győjjék mán... Miska ri... Markó meg odapisilt.

— Megyek mingyán — mondja és elébe áll a gyereknék, hogy ki ne tudjon bujni, meg ne lássa a suszterné, hogy milyen piszkos.

— Jaj, megyek már — mondja a suszterné — nem tartóztatom tovább — és ellohajt. A köcsög lötyög a kezében.

— Egyen meg a fene benneteket, de sok bajotok van — támad a kislányra és siet befele. — A frász törje ki ezt a Smitnét is, hogy elfog a dögomtől, jóhogy neki csak az az egy nyálás kölyke van...

A gyerek ordít odabenn, de a malacok is ordítanak.

— Előbb már azoknak adok — gondolja, és a kamarába indul a moslékért. Kiönti és kiereszti a malacokat. Azután bemegy megszoptatni a kicsit. De előbb a fenekére ver az alvó háromévesnek, amiért odapisált.

Míg szoptat odakinn kiabálás támad. A kis buglyos bement a kertbe az eperfát vallatni és rosszul tette be a kertajtót. A malacok berontottak és összegázolták a veteményeket. Szétszaladtak és nem bírja kihajtani őket. Sir és kiabál ijedtében, hogy nem tudja kihajtani és azután letagadni, ha mégis észreveszik a kárt.

Lelőki a gyereket a bölesőbe, az, szájában az utolsó korty tejjel, bögni kezd — és szalad a malacok után. Utközben lead egy pár nyaklevest a lánynak, de nem folytathatja, mert kiugrik az ajtón.

— Kuss ki te! Kuss ki te!... a hideg rázzon ki... megájj piszok kölyök, majd kapsz te epret... megveretlek apáddal...

Már jól fenn a nap, az uccán az ablakláját kell felseperni, tele van libaganéjjal, megszólják érte az embert.

Mire evvel végez, átjön a szomszédból Baloghné, egy félóraig beszél mindenről, esőről, szárazságról, szomszédokról, közös jóemberekről rosszat, közös haragosokról még rosszabbat... a fene enné meg már ezt a világot, meg az urakat, akik kormányozzák... alig keres az ura annyit, hogy kenyérre elég legyen, amíg végül kistül, hogy adjon szomszédasszony egy pohár sót, sütné, de nem elég a sója, nincs egy fillérje sem és restell a boltba úgy menni... pedig adna Krausz... (nem igaz, kámerült a hitele) majd hoz tán ez az ember hónap egy pár fillért és visszaadom... a lisztet is alig tudtam megvenni, fene enné ezt a sok kölyköt, minden héten sütni kell, nem győzőm őket kenyérrel... hogy dögölnének meg ezek a bűdös urak is, nem hagyják már élni a szegény embert...

(Ó, mennyit kell hazudni, hizelegni, mást beszélni annak, akinek kérni kell!)

Az iskolások még alszanak, inkább az apraja kél fel előbb. Azok éhesebbek, meg nappal is többször alszanak.

— Erzsi te! Pista te! Keljetek fel már... Iskolába...

A kis buglyos is előkerült, elfelejtette a kertajtó ügyet és énekelve kiabál:

— Erzsók-berzsók iskolaré-faré...

Szerencséje, hogy Erzsi nagyon álmos még, mert megcibálná a esufolkodásért.

Ébrednek, de pislognak még, beragad a szemük és gubbaszkodva tovább alszanak.

Erzsi néni otthagyja őket. A kisebb csirkék a kamrába sipítanak, most jut eszébe, hogy a kotló rikácsolást hallja, most biztosan felugrott az ablakba összepiszkol mindent...

A libákat szintén bennfelejtette, most azt is kiereszti.

Jól eltelik az idő, a gyerekek nem keltek fel.

— Hogy a fene egye meg az álmos fejeteiket ni!... mingyán hét óra... gyertek csak lefele — és lerángatja őket a vacokról, Hozzáfog a kisebbiket fésülni, a nagyobbra meg ráripakodik, hogy bontsa a háját, de abba kell hagyni, mert a tejet kell már megszedni és feltenni

forrni, mert elkésnek az iskolából. — Addig bontsátok a hajatokat! — kiabál az ajtóból vissza.

De azok nem bontják, hanem valami játékon veszekednek, amelynek a tulajdonjoga nem tisztázott, a nagyobbik azon nyafog, hogy neki nincs leírva a leckéje, mert nincs pennája.

— Hát hova tetted, a fene boritson be, hisz most adtam rá pizt?

— Elveszett... ellopták...

— Ne, elveszett, ellopták! — és megöklözi a lányt. Az bög, ordít, a fájdalom százszorosának megfelelő hangon; leömlő könnyei piszkos csatornákat huznak maszatos arcán.

Kimegy, csutkát hoz be, begyújt a katlanba, felteszi a tejet, közben kiabál a lányokra, hogy bontsák már a hajukat, mert ha bemegy-kitekerj a nyakukat.

De azok félnek hogy fáj és nem mernek hozzáfogni. Nagyon össze van gubbancolódva és húzza a fésű.

Bemegy, megragadja a nagyobbiknak a haját és nem hagy neki békét, amíg be nem fonja. Azután kiküldi a tejhez, hogy ki ne fusson, pedig az irni akarna a kisöcse pennájával.

A szopós megint felébred. Üvegbe tejet önt és rábizza a kis buglyosra. (Ez azért buglyos, mert még nem jár iskolába és sokszor elmarad a megfésülése.) De az mindig másfele bámul és a többivel egyezik, emiatt mindig kiabálni kell rá:

— Nem jól tartod az üveget te, nem megy neki! — majd meg az a baj, hogy mellé folyik. Végül is megunja tartani és otthagyja avval, hogy nem kell már neki. De amikor elveszi tőle, fülsiketítő ordításba kezd. Hogy elcsitítsa, az anyja itatja meg.

Enni ad nekik, veszekednek, hogy ez az én tányérom, ez meg az én kanalam, egy pár nyakleves eligazítja köztük.

Már harangoznak, a gyerekek idegesek, félnek, hogy elkésnek, nem tudnak nyugodtan enni. Kenyeret szel még nekik, beleszórja a zacskóba, meg a lányok táskájába és elereszti őket. A kisajtóba már várják őket a többiek és azonnal széjjel oszlanak. A testvérek osztályokra, illetve pajtásokra szakadoznak. A kisebbeket kiverik maguk közül.

De most már sepregetnie kell, nyolc óra és még minden széjjel van. Jól nézne ki, ha valaki jönne. Nem tudna bejönni a szeméttől.

Beletelik egy órába, amíg mindent rendbe hoz, a gyerekeket még nem is mosdatta s még ő maga nem is reggelizett.

Megissza azt a kis csupor tejet, amit meghagytak a gyerekek egy szeletke kenyérrel, de már a hátulját annak is meg kell osztani a gyerekekkel, mert már megéheztek.

Most már egy kicsit felszabadul, a gyerekeket kizavarja az udvar hátuljára, egymásra bizza őket és hozzáfog a meszeléshez. Olyan törvény, hogy minden rendes asszony bemeszeli szombatoként és felmázolja a konyhát, meg a gádort és az ablakalját, hogy ő sem meri megszegni, ha még annyi dolga van se.

Délfeléig eltart ez, már enni kék a gyerekeknek adni, de még nem ért rá főzni.

Azok nem is igen törődnek vele, mert ahogy hazaérnek, lehajítják a könyvestáskát, lesóznak egy darab kenyeret és kiussannak játszani. Némelyiket nem is látja estefeléig.

Már meg elfáradt, nem főz. Nem is ér rá, meg a kölykök ellógtak, úgyse szeretik a lebbencset, egyebet meg mit főzön.

Vág egy kis kenyeret, a kötője zsebébe dugja, úgy tördelgeti és

megyen a kertbe, szed egy kis zöldbabot, hogy vacsorára az apjának mégis csak főzzön valami ételt.

A kerítésen keresztül találkozik a szomszédasszonnyal, aki szintén zöldbabot szed (mit is lehetne főzni, ami pénzbe se kerül és meg sem mered, ki tudja mikor érkeznek haza.)

Eső kék a paszulyra, azon kezdik és időjáráson, istenen, urakon, papokon, szomszédokon, rokonokon keresztül elérkeznek Soltész Marihoz, akin, mint a Smitné mondja, aki pedig egyingbe látta (nem is igaz csak háziruhába, de ki emlékszik már arra és különben is mind-egy) már egészen jól látszik... de vajjon kitől?... Na, ha Sós Bandi, attól ugyan nem lát gyerektartásba egy vasat se, Nagy Böskének se fizetett...

Már menne mindegyik, hisz sok dolguk van, a babot is tisztítani kéne, egy csirkét is fogni kéne, mert mégis csak szerencsétlen szombatesti vacsora volna a zöldbab egy kis hus nélkül az egész heti nehéz munka után. Még egy kis tésztát, valami hamarsültet, pitét vagy dubancsot is kavarni kellene, mert ha a gyerekek meglátják a más kezébe, eleseppen a nyáluk érte. Ez is olyan ősrégi szokás, amit nehéz megtörni, legfeljebb odamódosul a dolog, hogy a legolcsóbb tésztát csinálja, amihez semmiféle bolti cikk nem kell, csak egy kis liszt, tej és pár szem ezerédes. Még meg a ruha is a padon beveretlen és foltozatlan, pedig nem tudja őket így holnap tisztába tenni.

Ezt is mind elmondják egymásnak, de még sem tudják otthagyni a kerítést, mert nincs bátorsága egyiknek sem otthagyni a másikat, hogy mit szól hozzá.

Már a beszélgetésből is kifogynak, újra-újra kezdik, amikor mint valami megváltás gyerekvisítás hangzik.

Szalad oda, hát a nagyobbak magára hagyták a kicsit egy kiszék mellett, magára rántotta, megütötte a lábát azért ordít.

— Megájjatok, majd adok játékot! — de most nem megy utánuk, hogy megverje őket, hanem felveszi a kicsit, hogy elcsitítsa. De nagyon megüthette magát, mert nem akar elhallgatni. Végül is odaadja neki a mellét. Annak már a szájában a csecs, de még mindig bugat és ki-ki ejti csukló sirása közben. Addig rágja, hogy elfárad bele és a nagy sirás után csendesen elalszik.

— Na tetőled legalább megszabadultam — gondolja az anyja és beviszi a bölesőbe. Egy kendővel letakarja, hogy setétben legyen és a legyek ne dongják.

De most aztán csakugyan hozzá kell látni a dologhoz. — Fene enné meg ezt a Tóthnét, hogy úgy lefogott! — dörmög magában s elfelejti, hogy ő époly bűnös.

Feltördeli, megtisztítja a babot, közben előkiabálja a buglyost, hogy menjen keresse meg az iskolásokat, mert dolog van.

Az elmegy és majd egy jó óra után avval kerül elő, hogy sehol se találja őket, biztosan kimentek a libamezőre lapdázni.

— Megájjanak, majd adok én nekik laptázást, csak jöjjenek haza. Megmondom az apjuknak, hogy verje meg őket, mert én már nem bírok velek... Tudod mit kisjányom, ereggy el te a boltba, majd te kapsz kalácsot, Erzséék meg ostort... Jó?

Elment a kicsi élesztőért s bekavarta a pitét. Közben megfogta, megölte és megkoppasztotta a csirkét.

Átkozza a kölyköket, amiért épp akkor nincsenek itthon, amikor a legnagyobb szükség volna rájuk. Tűzrevalót is kellene már behordani, fűteni is kellene, de még egy tepsziért is el kellene menni, mert az övé nem elég ennyi kölykökhöz.

A kicsik most már nem tágitanak, érzik, hogy valami sül, de velük csak a baj több.

— Erigy át kisjányom Kovácsék — rimánkodik a buglyosnak, — hozzál egy tepsit. Annak van, az még új menyecske.

De a kislány öngert, nem szeret menni. Fél a Kovácsék Jóskájától, mert csufolta és az azt ígérte neki, hogy megájj, gyere miná-lunk!... Most még arra sem mer menni, mert Jóska az ajtóból lesi és biztos, hogy megcibálja. Inkább valami ürüggyel elmegy hátra.

Nincs más hátra, Erzsi néninek magának kell menni, pedig Kovácsné is olyan nehéz megszabadulni. Már a kezében a tepsi, az ajtókilincset fogja, de meg kell hallgatni, míg Kovácsné elmondja Esztit, az ura hugát, akivel haragba vannak, hogy Karácsony hetében esküdtek, nincsenek hathónapos házások és megvan a gyerek... Ők azt mondják idétlen, koraszülött, de én kérdeztem a bábát... nem igaz... kilenchnapos a gyerek... előre csinálták... hogy van pofája a világ elébe menni, mikor milyen kényes, gangos jány vót... meg milyen ártatlan, mint valami szűzmária és ehun van ni...

Viszonzásul Erzsinié is elmondja Soltész Marit, de aztán szalad is már, mert kifut a pite...

Mire hazaért, a tűz kialudt a csirke alól, a gyerek meg úgy ordít, mint akit ölnei akarnak.

— Ereggy be te, ringasd — mordul a buglyasra, de az húzza az orrát. Hogy a fene enné meg azt a nagy bűdös jányt, majd adok én neki szombat délután játszani menni...

A kicsi végre avval az ígérettel megy be, hogy ő több kalácsot kap mint a többi és hozzáfog ringatni. De nagyon kelletlenül, mert hallik, hogy nagyokat billen a böcső és a Miska feje néha odakoppan. Nem is hallgat el, hanem még jobban ordít. Fel kellene venni, unja az örökös fekvést, de nem ér rá az anyja.

Melegit egy kis tejet a kemence előtt, az felvegyül pernyével, kormmal, szalmaszállal. Piszkos ujjjaival kihalásza belőle és üvegbe önti. A gyereket ráveszi, hogy itassa meg. Csakhogy tisztába is kellene tenni, biztosan azért ordít. De nem ér rá, mert a kemencébe is ég, a pitét is ki kell önteni és a malacok is ordítanak. — Legalább annak hoznának egy kis dudvát — morogja a nagyobbakra gondolva.

Míg a gyerekek bajlódik a kemencében elhamvad, a két kisebb gyerek meg a kemence előtt tüzeskedik. A nagyobbikba belerug és kizavarja őket a pitarból. Most már annak az ordítása idegesíti.

— Elhallgass, mert beléd fojtom a szuszt! — kiabál kifele, de az még jobban ordít. A piszkafával megy ki dühében, de a fiu hirtelen kiugrik az uccaajtón és eltűnik.

— A fene egye meg a béleteket, csak enni tudtok, meg kárt csinálni... meg ordítani itt a fülemben, hogy az ember majd megbolondul...

Ebben a pillanatban előkerülnek, de mert bűnösök nem mernek berontani mint szoktak, hanem kinn az udvaron közömbösen, tettetett ártatlansággal játszani kezdenek.

— Megájjatok, majd ad apátok csavargást!... csak itt nem esztek, ha éhen felfordultok se...

Amilyen dühös, közjük verne a piszkafával, de most nem ér rá, azok meg nem jönnek ütésközbe.

— Menjetek csak téjetekek egy kis paréjt a malacoknak... te meg Erzsi tedd tisztába Miskát, oszt vidd ki... Eszti itt a csirke tepsije, vigyél nekik darát... Pista, hidd magaddal azt a bűdös Gabri kölyköt és menjetekek keressétek meg a kislibákat, mingyán este lesz... be-

hajtsa a csősz. . .

Az étel megfőtt, a pite kisült, a gyerekektől nem maradhat, azoknak adni kell, pedig előbb végig kellene verni őket, de nem ér rá, különben is már elszállt a dühe. . . majd az apjuk. . .

Még mázolni is kell a gádort, meg az ablakalját, de már nagyon sietni kell, mert jön a csűrhe, meg a csorda, jön az ura is, a ruha is a padon még és ezek a kölykök is olyan piszkosak, meg kellene fürdetni őket, így nem adhat rájuk tisztát, mert azonnám piszkos lesz. — Ő maga nem is ér rá enni, pedig még ma nem igen evett, olyan is mint egy száraz kóró, fáj a háta, elszíjja a gyerek, meg a sok dolog. Pár falat pitét beharap és már keresi a mázolóást.

Alig végzi be, jön a csűrhe. Az öreg koca mint egy éhes táltos, rohan az udvarra, szalad vályutól vályuhoz, keresi a hasafoltját. Majd lehuzza, amíg kiönti a moslékot.

Jön a csorda is. A tehen bögve fordul be a kiskapun, itatni is kell, de még a jászol is üres, sőt még a tegnapi trágya is benn van. De fejni is kellene, mert a hosszú napon a tőgye úgy meg telt, szinte dagadt.

De előbb be kell zárni a disznót, mert az összeront mindent, betör a kertbe, de még a verécét is kirázza és lehuzza a kenyeret a padkáról, sőt a tűzhelyről az ételt, mint már megtette egy párszor.

Még a malacoknak se adott, visitásukkal tele van az udvar, már előbb azoknak kell adni.

Alkonyat lesz mire a fejéshez tud fogni és setét mire megfej.

Még fej, amikor kasza, villa esendül az udvaron. Hazaérkezett az ura.

A gyerekek körülfogják, ahogy letette a tarisznyát, a kaszát felakasztotta az eperfára, a villát a gádor sarkába állította — és újságnak:

— Apám, Gabjit veje meg — selypiti a hároméves — mej ejvette a gujigámat. . .

— Apám Erzsi meg kiment a libamezőre laptázni. . . itt hagyta Sanyit, oszt rítt. . . bizony. . . Kovács Jóska meg megakar verni. . .

Ezt a buglyas mondja, de a nagyobbak hallgatnak. Ők bűnösök, nincs mit beszélni. János bácsi is hallgat. Szigorú képet kellene vágni, de a bajusza alatt mosolyog.

Kijön az anyjuk az ólból és kiabál:

— Kötéllel kéne megverni a gyalázatosakat, mert én rám mán nem adnak semmit — és csak azután köszön az urának, de olyan hal-kan, hogy alig hallik. A csókolózás itt nem divat, különösen a gyerekek előtt meg soha sem fordul elő.

De János bácsi nincs verekedő hangulatban, jókedve sincs, fáradt és kedvetlen és csak annyit mond:

— Mir nem ütöd őket, mit panaszkodsz nekem. . . ha én fogok hozzá azt nem köszönik meg. . .

— Apám én jó leszek — mondja a buglyos. — Ugyi anyám én jó voltam? . . .

De azért János bácsi nem ül le. Elmegy megnézi a tehenet. Dör-mög, hogy sok széna ki van szórva a jászol mellé, azt már nem eszi meg a tehen, beletapossa a trágyába. A disznó lerángatott az akolról egy pár deszkát, nem szegelték fel, mert már el is tört, nem is lehet felszegelni, pedig drága a deszka. . . a malacok alatt bokáig érő posolyékos trágya és a homályban is látja a kertben, hogy megint be-törtek. . . A huncut uristenit — káromkodik — nem bírtok vigyázni!

Azért ez mégsem olyan igazi harag, szombat este van, nem akar

veszekedni. A gyerekek is avval nyerik, hogy csak nem áll ki, amikor hazajön őket verni.

Behozza a vacsorát, a gyerekek új sort esznek, pedig kiabál az anyjok, hogy ne adjon nekik, hisz dulásig ettek. Azután felmegy a padra, leszedni a ruhát.

János bácsi morog, hogy miért nem eszik már, de ő elüti avval, hogy ő már evett, ami pedig nem igaz és ezt az ura jól tudja. Meg is hagyja neki a „koldusernyő“-jét, a csirke hátát, amellyel nem szeret bajlódni, mert nincsen rajta hús.

Vacsora után megfürdeti a gyerekeknek az apraját, a nagyobbak elmaradnak, mert elálmosodtak és nem bír velük, ő meg hozzáfog a fehérneműt mangorolni és foltozni. Legnagyobb fia a Jani, már eseléd, annak a ruháját el kell készíteni, hogy reggel kiküldhesse, mert csak 2–3 hétben egyszer eresztik haza. S mennyit kell rá foltozni, arról ég a ruha.

A lámpára papirból ernyőt tesz és mellé ül. S halkan hogy a gyerekek fel ne ébredjenek, beszélgetni kezd. Elmondja a heti dolgokat, ügyeket-bajokat jószág és gyerek körül s hogy mennyi dolga van és mindig fáj a háta. A kisebb gyerekek mosolykeltő ügyeskedését, az iskolások okosságát, az öreg koca esinyjeit. Azután meg elmondja Soltész Marit és Kovács Esztit is.

De János bácsi fáradt s különben is mi köze neki Soltész Marihoz, meg Kovács Esztihez, elég neki a maga baja és elalszik.

Amikor a tizenegyet veri, felriad, látja, hogy a felesége még mindig varr, odaszól neki szeliden, halkan, kicsit tán kedveskedő hangon:

— Erzsi te, nekeri mán fekiüdj le, az isten azt a rongyokat, majd meglesz holnap... Mingyán dudál a csordás...

A FAJELMÉLET ÉS A TUDOMÁNY

Irtá: NEUFELD BÉLA (Nagyszöllös)

A fajelmélet „tudománya“ napjainkban nem elmélet többé, hanem elevenbe vágó gyakorlat. Embermilliók hisznek benne, s más embermilliók viszont saját bőrükön érzik hatását. A fajelmélet tana ma tömegmozgató erő, amellyel számolni kell. Ezért indokolt vele foglalkozni. Ebben a keretben csupán ismertető összefoglalásról lehet szó, anélkül, hogy a kérdés élettani és társadalomtudományi jelentőségét kimeritenénk. Célunk: a divó fajelméletek jelentésének megvilágítása, tekintettel a németországi fajpolitikai mozgalomra. Nézzük, mit tanítanak ma a fajkérdésről Németországban? Hitler, (a fajtheoretikus!) megkülönböztet kultura-alapító, kultura-hordozó és kultura-pusztító fajokat. A kultura megalapítói egyedül az árják, tőle „származnak az emberi alkotások alapjai és falai“. (Mein Kampf.) Az ázsiai népek csupán átvették az árják kulturáját és magukhoz hasonították. A zsidók viszont kultura-romboló elemek. A kultura művének előfeltétele az „alacsonyabb fajok“ leigázása, ezt az árják történelmi multja is igazolja. Ahol a válaszfalak az uralkodó és a leigázott fajok között lehullanak, s a fajkérdés folyamata megindul, a „magasabbrendű“ faj is lehanyatlak s vele együtt teremtő kulturája. „Mert az emberek nem vesztett háborúk miatt mennek tönkre, hanem azért ellenálló erő elvesztése folytán, amely csupán a tiszta vér sajátja“. (Mein Kampf.) Ennek a tanításnak követelményei önként adódnak. A nem-árják le-